

Aleg 41

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o organizacyi kredytu dla włościan.

Wysoki Sejmie!

Załatwiając sprawozdanie Komisji bankowej o organizacyi kredytu dla włościan, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 13. lutego 1897 przede-wszystkiem: 1. szereg uchwał zmieniających postanowienia statutu Banku krajo-wego, dotyczące oddziału komunalnego w tymże Banku, w tym duchu, iżby Bank mógł, udzielając pożyczek komunalnych za poręką gmin i powiatów Stowarzysze-niom zaliczkowym, tudzież powiatowym i gminnym Kasom oszczędności na cele kredytu dla włościan, stać się dla tych instytucyi źródłem taniego a na dłuższe okresy czasu przyznawanego kredytu, któryby za ich pośrednictwem i pod ich odpowiedzialnością mógł być dalej przyznawanym i rozdzielanym między ludność rolniczą, kredytu potrzebującą; 2. dalej uchwały, z których jedna przyjmowała na kraj gwarancję za emisję obligów komunalnych pierwszej i następnych emisji do wysokości kwoty łącznej wszystkich emisji 15,000.000 zł., druga zaś wzywała c. k. Rząd, aby obligacyom komunalnym przyznał charakter walorów pupilarnych, kaucyjnych i depozytowych, obie zaś miały na celu stworzenie dla emisji obliga-cyi komunalnych, zamierzonych dla dostarczenia lokalnym instytucyom kredyto-wym środków do obsługiwania kredytu włościańskiego, warunków jak najkorzy-sniejszych na targu pieniężnym; wreszcie 3. uchwałę z dnia 15. lutego 1897, przyznającą kwotę 5.000 zł. do dyspozycyi Wydziału krajowego na zasilki dla nowo powstających z inicjatywy Reprezentacyi powiatowych lokalnych instytucyi kredytowych, mających za cel służyć kredytowi włościańskiemu; a na koniec 4. uchwałę z dnia 13. lutego 1897 polecającą Wydziałowi krajowemu, by „w po-rzumieniu z Bankiem krajowym zbadał sprawę połączenia kredytu hipotecznego z ubezpieczeniem na życie“. Zorganizowanie zatem w Banku krajowym central-nego źródła kredytu dla lokalnych instytucyi kredytowych w kraju, obsługujących kredyt włościański i to na podstawie rozszerzenia oddziału komunalnego w Banku; dalej popieranie organizacyi lokalnych instytucyi kredytowych w kraju; wreszcie zbadanie sprawy połączenia kredytu hipotecznego z ubezpieczeniem na życie — to były trzy zadania działania zakreślone Wydziałowi krajowemu na polu orga-nizacyi kredytu dla włościan w uchwałach powyższych Wysokiego Sejmu. Stoso-wnie do tego musi się też i sprawozdanie z działania Wydziału krajowego na tem polu rozpaść na trzy części zadaniom tym odpowiadające.

I.

Uchwałę Wysokiego Sejmu o gwarancyi przyjętej przez kraj za emisję pierwszą i następną obligacyi komunalnych aż do łącznej sumy 15,000.000 zł. imienn-nej wartości, tudzież uchwałę, wzywającą c. k. Rząd, by przyznał obligacyom

komunalnym charakter walorów pupilarnych, kaucyjnych i depozytowych, a wreszcie uchwały, zmieniające brzmienie §§. 3. lit. B., §. 36. i §. 109. lit. B. statutu Banku krajowego, podał Marszałek krajowy pismem z dnia 13. lutego 1897 roku l. s. 2.927. do wiadomości J. E. Księcia Namiestnika, upraszając o wyjednanie Najwyższej Sankcyi dla pierwszej z tych uchwał, o uwzględnienie wezwania w drugiej z nich do c. k. Rządu wystosowanego i o zatwierdzenie podanych powyżej zmian postanowień statutu Banku krajowego. Uchwałą z dnia 12. marca 1897 do LW. 12.935. odniósł się Wydział krajowy do Prezydyum c. k. Namiestnictwa w tej sprawie i upraszał, wskazując na doniosłość powziętych uchwał Wys. Sejmu dla wdrożonej akcyi kraju na polu organizacyi kredytu dla włościan, by Prezydyum Namiestnictwa raczyło sprawy te jak najgoręcej poprzeć u c. k. Rządu centralnego i wyjednać rychłe ich załatwienie w odnośnych Ministerstwach.

W odpowiedzi na powyższe pismo zakomunikowało c. k. Namiestnictwo odezwą z d. 20. lipca 1897 r. L. 58158 (LW. 47302) Wydziałowi krajowemu reskrypt JE. Ministra spraw wewnętrznych z d. 25 czerwca 1897 r. L. 12065. Odpis reskryptu tego podajemy jako załącznik ./ niniejszego sprawozdania tu streszczając zawarte w nim zapatrywania c. k. Rządu centralnego, o tyle tylko, o ile to konieczne dla wyjaśnienia dalszego stanowiska Wydziału krajowego w tej sprawie. Zaznaczywszy, że celem zmian statutu Banku krajowego, uchwalonych przez Wys. Sejm, jest rozszerzenie działania oddziału komunalnego tegoż Banku, w tym kierunku, iżby pożyczka z tego działu mogły być udzielane nie tylko gminom i powiatom, lecz także stowarzyszeniom zaliczkowym związanym na podstawie ustawy z d. 9. kwietnia 1873 r. (dz. u. p. Nr. 70) i powiatowym i gminnym kasom oszczędności za gwarancją powiatów, względnie gmin, a to w celu przysporzenia im kapitału obrotowego, specjalnie przeznaczonego, na udzielanie pożyczek na posiadłości włościańskie, pod warunkami odpowiadającymi potrzebom kredytu włościańskiego, oznajmia c. k. Ministerstwo, że pod warunkiem odpowiedniej modyfikacyi postanowień §. 37 statutów Banku, nie ma nic przeciw rozszerzeniu działalności oddziału komunalnego na stowarzyszenia, jeśli tylko pożyczki im udzielane będą za poręką gmin względnie powiatów. Dalej podnosi c. k. Ministerstwo potrzebę zmian w oznaczeniu literami ustępów §. 36 — w razie zatwierdzenia w nowem brzmieniu, tudzież potrzebę ściślejszego określenia w §. 36 wedle nowego jego brzmienia znaczenia wyrazów „za poręczeniem gmin, względnie powiatów“, a to dla uniknięcia nieporozumień, czy to postanowienie domaga się zwykłej poręki za pożyczkę ze strony powyższych czynników, czy też solidarnej ich odpowiedzialności za tę pożyczkę. Nadto podniosło c. k. Ministerstwo potrzebę zaznaczenia w tekście statutów Banku wyraźnie, że przyjęcie takiej poręki ze strony gminy względnie powiatu nastąpić może jedynie przy zastosowaniu się do przepisów obowiązujących ustaw, określających, w jakich warunkach powiat względnie gmina, porękę taką dać może. Nakoniec przechodząc do sprawy rozszerzenia działalności oddziału komunalnego Banku krajowego na powiatowe i gminne kasy oszczędności, podniosło c. k. Ministerstwo cały szereg wątpliwości i zarzutów zasadniczych opartych na tem zapatrywaniu, iż pociągnięcie tych instytucyi do działania na polu kredytu włościańskiego przez umożliwienie im powiększenia swych kapitałów w drodze pożyczek komunalnych nie dałoby się pogodzić z zasadniczem określeniem zadań i ustroju tych instytucyi, tak jak one zostały określone w regulatywie dla kas oszczędności z 2. września 1844 r. Wedle tegoż regulatywu jest wyłącznem zadaniem kas oszczędności dać mniej zasobnym warstwom ludności możność pewnego przechowania i odpowiedniego powiększenia przez stosowne oprocentowanie złożonych w kasach wkładek oszczędnościowych, budzenie zatem wśród ludności ducha oszczędności a wykluczonem jest tem samem z zakresu ich działania spełnianie przez kasy oszczędności zadań i celów właściwych bankowym instytucyom kredytowym. Jest więc wątpliwem, zdaniem c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, czy z tem określeniem zadań kas dałoby się pogodzić zezwolenie im na powiększanie swych zasobów kapitałowych przez pożyczki dla zaspakajania niemi potrzeb kredytowych ludności, zwłaszcza, że udzielaniem pożyczek wolno się Kasom Oszczędności trudnić tylko o tyle, o ile w ten sposób mogą pewnie i korzystnie fruktyfikować powierzone im wkładki oszczędności i po nad te wkładki, jakie są zgromadzone w kasie, nie wolno im udzielać pożyczek. Przepisy dalej powołanego wyżej regulatywu — określają dokładnie sposoby fruktyfikowania powierzonych kasom oszczędności funduszków a wychodzą w tej mierze nie ze stanowiska instytucyi kredytowej i potrzeb kredytu lecz wyłącznie ze stanowiska

pewności lokacyi i szybkiej realizacyi funduszu lokowanego, stosując się więc do tych przepisów, nie mogłyby się kasy oszczędności liczyć, jakby tego wymagało uchwalone przez Sejm brzmienie §. 36 B. statutu Banku „z warunkami odpowiadającemi potrzebom kredytu włościańskiego“, zwłaszcza, o ileby chodziło o pożyczki hipoteczne włościańskie. Podniósłszy te wątpliwości oświadczyło w końcu Ministerstwo spraw wewnętrznych, że nie mogąc na razie przystąpić do zatwierdzenia zmian statutu Banku krajowego, nie może też przedłożyć do najwyższej Sankcyi uchwały, którą Wys. Sejm, licząc na zatwierdzenie tych zmian, przyjął na kraj gwarancyę za emisję obligacyi komunalnych do wysokości łącznej kwoty 15 milionów zł. i że także Ministerstwo sprawiedliwości ze swej strony oświadczyło się przeciw przyznaniu obecnie obligacyom komunalnym charakteru walorów pupilarnych, kaucyjnych i depozytowych, a to głównie z tego powodu, iż skoro dotychczas emitowane obligacje komunalne charakteru tego nie posiadały, to już trudno przyznać go dalszym emisjom tego samego waloru, bez wywołania omyłek i zamieszania. Kończąc reskrypt oznajmił P. Minister spraw wewnętrznych gotowość wejścia w rokowania co do podniesionych wątpliwości z Wydziałem krajowym, które to rokowania możnaby przeprowadzić ustnie przez wysłanie delegatów Wydziału krajowego do Wiednia.

Uchwałą z dnia 12. października 1897 LW. 47.302 postanowił Wydział krajowy delegować do Wiednia, dla omówienia powyżej w streszczeniu podanych wątpliwości i wyjaśnienia motywów akcyi Wys. Sejmu w tej sprawie pp.: Dra Józefa Wereszczyńskiego i Dra Alfreda Zgórskiego, i o tem zawiadomił c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych za pośrednictwem c. k. Prezydium Namiestnictwa we Lwowie. Konferencye delegatów odbyły się w ostatnich dniach miesiąca października b. r. — a o wyniku rokowań zdał Wydziałowi krajowemu Dr. Zgórski sprawę relacją Dyrekcyi Banku krajowego z d. 4. listopada 1897 r. Nr. 37.385, przedkładając zarazem nowy projekt zmiany postanowień statutu Banku krajowego, dotyczących udzielania pożyczek komunalnych, wypracowany na podstawie przeprowadzonych rokowań, tudzież wyczerpujące uzasadnienie tego projektu, przedstawiające wyjaśnienie sprawy ze względu na podniesione przez c. k. Rząd wątpliwości.

Na podstawie tego uzasadnienia przedstawił Wydział krajowy uchwałą z dnia 9. listopada 1897 r. do LW. 68.620 c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych, przedłożony przez Bank krajowy, a przez Wydział krajowy przyjęty, nowy projekt zmian §§. statutu Banku, dotyczących udzielania pożyczek komunalnych, i upraszał wzięcie sprawy tej jeszcze raz pod rozwagę i oznajmienie, czy zmiany obecnie zaproponowane mogą liczyć na zatwierdzenie ze strony c. k. Rządu, Wydział krajowy bowiem zamierza, w obec faktu, iż uchwały Wys. Sejmu z d. 13. lutego 1897 r., zatwierdzone nie zostały, przedłożyć je Wys. Sejmowi do uchwalenia. Jako wyjaśnienie stanowiska zajętego przez Wydział krajowy w wypracowaniu tego nowego projektu zmian statutu przedłożył Wydział krajowy przy powyższem piśmie zarówno sprawozdanie o organizacyi kredytu dla włościan, przedłożone Wys. Sejmowi w roku zeszłym (Al. 48. sprawozdań stenograficznych z II. sesyi VII. peryodu sejmu krajowego), jak i sprawozdanie sejmowej Komisyi bankowej w tym przedmiocie w roku zeszłym wypracowane (Aleg. 149 sprawozd. stenogr. II. sesyi VII. peryodu Sejmu kraj.), jak wreszcie wygotowane przez Dyrekcyę Banku krajowego uzasadnienie nowego projektu zmian statutu Banku.

W projekcie tym nie mógł Wydział krajowy zaniechać myśli objęcia kas oszczędności powiatowych i gminnych zamierzoną organizacyą lokalnych instytucyi, mających służyć kredytowi włościańskiemu, widząc w tych instytucyach właśnie, jak to Wys. Sejm w kilkakrotnych swych uchwałach stwierdził, czynnik dla organizacyi tej nader cenny, mający już obecnie uznanie i zaufanie ludności włościańskiej, rozwijający mimo niesprzyjających warunków pożyteczną działalność na polu kredytu hipotecznego włościańskiego, opartą na doświadczeniu szeregu lat, a nadto czynnik związany z całym ustrojem autonomicznym bardzo ściśle, podległy zatem bezpośredniej kontroli nie tylko władz rządowych ale i władz autonomicznych. Jakkolwiek więc Wydział krajowy nie zapoznawał zasadniczej słuszności znacznej części wątpliwości i zarzutów podniesionych w wyżej omówionym reskrypcie c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych ze stanowiska postanowień regulatywu dla kas oszczędności, to jednak przedstawiając w swem piśmie z d. 9. listopada 1897 r. LW. 68.620 i dołączonych doń załącznikach, wyżej wy-

mienionych, cały dotychczasowy tok akcji Wydziału krajowego i Sejmu, w tej sprawie podniósł znaczenie otwarcia kasom oszczędności kredytu komunalnego dla całej tej akcji i wykazał, że w obec stosunków naszego kraju jest wskazaniem w praktyce poświęcić w tym wypadku zasadnicze stanowisko regulatywu z r. 1844 dla osiągnięcia tak doniosłych pod względem gospodarczym celów. Zarazem powołał się Wydział krajowy na fakt, iż Bank krajowy miał już przyznane prawo udzielania pożyczek komunalnych powiatowym i gminnym Kasom oszczędności i Towarzystwom zaliczkowym, za poręką gmin względnie powiatów, a to w statucie zatwierdzonym reskryptami Ministerstwa spraw wewnętrznych z d. 2. maja 1882 r. L. 6.646 i z dnia 5. września 1882 r. L. 12.983. Skoro więc wówczas c. k. Rząd skłonił się dla zadość uczynienia potrzebom kraju do odstąpienia od przepisów regulatywu dla Kas oszczędności i podporządkował je wyższym wymogom ekonomicznym kraju, toż i obecnie wobec doniosłości akcji, o którą chodzi, może i powinien to uczynić, a to tem więcej, że w nowym swym projekcie zmian statutu Banku Wydział krajowy starał się życzeniem c. k. Rządu, poza tą jedyną sprawą otwarcia Kasom oszczędności możliwości korzystania z kredytu komunalnego, w całej pełni uczynić zadość. I tak postanowił Wydział krajowy — stosownie do życzeń c. k. Rządu — objąć projektem zmian postanowienia §§. 3 B., 36, 43, 44, 46 i 109 B. statutu Banku krajowego, jakkolwiek zeszłoroczne uchwały Wys. Sejmu dotyczyły jedynie §§.: 3 B., 36 i 109 B., uznał bowiem, że dla większej jasności i ścisłości postanowień tych, zmiany żądane są pożądanym. Dalej uwzględnił Wydział krajowy uwagi c. k. Rządu co do tego, by w postanowieniach statutu, w których mowa o tem, iż Towarzystwom zaliczkowym powiatowym i gminnym Kasom oszczędności udzielane być mogą pożyczki „za poręczeniem powiatów względnie gmin“, dodane było wyraźnie zastrzeżenie, iż poręka ta winna być przyjętą przez powiat, względnie gminę — z zastosowaniem się do przepisów obowiązujących ustaw, określających, pod jakimi warunkami powiat, względnie gmina, porękę taką przyjmując może. Wreszcie — przychyłając się do opinii c. k. Rządu, który podniósł, iż ustęp §. 36. statutu Banku krajowego w stylizacji zeszłorocznej uchwały Wys. Sejmu brzmiący: „Bank krajowy udzielać będzie pożyczki w obligacjach komunalnych“:

„B) Towarzystwom zaliczkowym, utworzonym na podstawie ustawy z dnia 9. kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 70) i Kasom oszczędności powiatowym lub gminnym, wszystkim tym instytucjom za poręczeniem gmin względnie powiatów, celem dostarczenia obrotowego funduszu szczególnie dla udzielania pożyczek na realności włościańskie, pod warunkami odpowiadającymi potrzebom włościańskiego kredytu“

mogłby być dla kas oszczędności powodem kolizji z przepisami regulatywu dotyczącymi warunków fruktyfikacji ich funduszów, udzielając bowiem pożyczek „pod warunkami odpowiadającymi potrzebom kredytu włościańskiego“, nie mogłyby się kasy nieraz zastosować do przepisów obowiązujących co do pewności lokacji i możliwości szybkiej realizacji swych pretensji, postanowił Wydział krajowy, dodać w powyższym §. ustęp, modyfikujący znacznie obowiązek uwzględniania, przy określeniu warunków pożyczek, potrzeb kredytu włościańskiego, zastrzegający bowiem, iż warunki te winny zarazem odpowiadać przepisom dla kas oszczędności wydanym i je obowiązującym.

Jak wspomniano wyżej, przedkładając powyższy projekt c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych, upraszał Wydział krajowy o oznajmienie, czy projektowane zmiany mogą liczyć na zatwierdzenie c. k. Rządu. Odpowiedzi na powyższą prośbę nie otrzymaliśmy do chwili wygotowania niniejszego sprawozdania, w nadziei jednak, że c. k. Rząd należycie oceni doniosłość zamierzonej akcji, zawisłej jedynie od przychylnego stanowiska Jego w tej sprawie, Wydział krajowy na zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi w końcu niniejszego sprawozdania wniosek uchwalenia zmian statutu Banku krajowego, w myśl powyższego projektu, zaznaczając różniące go od uchwał Wysokiego Sejmu z d. 13. lutego 1897 ustępy odmiennym rodzajem druku.

Obok tego przedkłada nadto Wydział krajowy wniosek powtórzenia uchwały już raz przez Wysoki Sejm powziętej a dotyczącej przyjęcia na kraj gwarancji za emisję obligacji komunalnych Banku krajowego do wysokości łącznej sumy 15,000.000 zł. w. a. imiennej wartości. Uchwała w tej sprawie powzięta w dniu 13. lutego b. r. nie uzyskała wobec niezatwierdzenia zmiany statutu

Banku sankcyi, a gdy mogłyby zachodzić formalne wątpliwości, czy ta uchwała mogłaby bez ponowienia jej uzyskać sankcyą, wobec tego, iż przedłożone obecnie Wysokiemu Sejmowi do uchwały wnioski w sprawie zmian w statucie nie są równobrzmiące z uchwałami z dnia 13. lutego b. r., przeto Wydział krajowy, pragnąc przystąpić natychmiast po zatwierdzeniu zmian statutu do wprowadzenia ich w życie i przewidując potrzebę emittowania obligacyi komunalnych ponad sumę 5,000.000 zł., przedkłada Wysokiemu Sejmowi wniosek powtórzenia tej uchwały ponownie.

Wreszcie wobec stanowiska zajętego przez Rząd centralny w sprawie przyznania obligacyom komunalnym Banku krajowego trzeciej i następnych emisji charakteru walorów kaucyjnych, depozytowych i pupilarnych, które to stanowisko określiliśmy wyżej, streszczając reskrypt c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z d. 25. czerwca 1897 l. 12.065, przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi wniosek ponowienia uchwalonego w dniu 13. lutego b. r. wezwania do c. k. Rządu, Wydział krajowy bowiem nie podziela obaw c. k. Ministerstwa sprawiedliwości co do możliwości powstania zamieszania i pomyłek z powodu tego, iż poprzednie emisye tych obligacyi wspomnianego charakteru nie posiadały a wobec gwarancyi kraju przyjętej za te emisye, sądzi, iż nasze obligi komunalne mają wszelkie warunki po temu, by w poczet papierów pupilarnych zaliczone zostały, podobnie jak to się stało co do obligów komunalnych czeskiego Banku krajowego i morawskiego „Landesculturbanku“.

Przedstawiwszy działalność swą w sprawie utworzenia w Banku krajowym centralnego źródła kredytu dla lokalnych instytucyi kredytowych w kraju, mających zaspakajać potrzeby kredytu włościańskiego, przez otworzenie dla nich działu pożyczek komunalnych; uzasadniwszy wnioski, jakie w sprawie tej Wysokiemu Sejmowi przedkłada, przechodzi Wydział krajowy do zdania sprawy z czynności na polu organizacyi lokalnych instytucyi kredytowych.

II.

Wobec faktu, iż dzięki w ubiegłym roku przeprowadzonej organizacyi nie ma prawie już w kraju naszym powiatu, w którymby nie było lokalnej instytucyi kredytowej, dającej rękojmię rzetelnego zajęcia się kredytem włościańskim, a dalej wobec faktu, iż sprawa powyżej omówiona: otwarcia dla tych instytucyi kredytu komunalnego w Banku krajowym, nie została pomyślnie załatwioną, postanowił Wydział krajowy w roku bieżącym nie przyspieszać tempa organizacyi tych instytucyi przez zwrócenie się, jak w roku zeszłym wprost do Reprezentacyi powiatowych i wybitniejszych osobistości w powiatach z wezwaniem do działania w tym kierunku, lecz wyczekiwał objawów inicjatywy od samych interesowanych w tej sprawie kół, to jest: Reprezentacyi powiatów, gmin i wprost miejscowych czynników. Mimo tego i mimo niesprzyjających warunków, bo rok nieurodzaju nie jest porą dla zawiązywania instytucyi kredytowych, świadczą daty poniżej przytoczone, że sprawa organizacyi kredytowych instytucyi lokalnych zajmuje żywo Reprezentacye powiatowe, że w działaniu na tem polu nie było w tym roku stagnacyi.

Z powiatów, do których Reprezentacyi w roku zeszłym zwrócił się Wydział krajowy z wezwaniem, by się zajęły sprawą tworzenia powiatowych Kas oszczędności lub Towarzystw zaliczkowych, jedynie dwa powiaty: skałacki i kossowski, nie zdały dotąd sprawy z swej w tym przedmiocie działalności. W powiatach innych posunęła się sprawa utworzenia instytucyi lokalnych znacznie naprzód. W Załeszczycach została powiatowa Kasa oszczędności, po zatwierdzeniu uchwały Rady powiatowej o poręce za zwrot i oprocentowanie wkładek uchwałą Wydziału krajowego z dnia 19. stycznia 1897 r. LW. 3.100, a dalej po zatwierdzeniu statutów jej przez c. k. Namiestnictwo, otwarta i jak o tem wspomniano w sprawozdaniu Wydziału krajowego o Banku krajowym, poruczył Wydział krajowy tej instytucyi zastępstwo Banku krajowego na powiat załeszczycycki. Uchwałą z d. 7. grudnia 1897 LW. 75.042 postanowił Wydział krajowy wypłacić przyrzeczony uchwałą z dnia 28. listopada 1896 r. LW. 70.201 zasilek w kwocie 500 zł. na koszt założenia i wprowadzenia w życie tej instytucyi. Podobnie uzyskała powiatowa Kasa oszczędności w Śniatynie zatwierdzenie swoich

statutów przez c. k. Namiestnictwo. Po przedłożeniu rachunków kosztów założenia tej instytucji przez Wydział powiatowy śniatyński i rachunku użycia zasiłku w kwocie 500 zł. przyznanego w r. z. na te koszta, relacją z d. 22. września 1897 upraszał tenże Wydział powiatowy o dalszy zasiłek na ten cel w kwocie 900 zł., czyniąc od przyznania go zawisłem otwarcie Kasy. Wobec faktu, że koszta założenia wyniosły rzeczywiście kwotę przekraczającą 1.500 zł., a niemniej w uwzględnieniu tej okoliczności, iż powstanie powiatowej Kasy oszczędności w tym powiecie, gdzie ludność włościańska jest ciągle wyzyskiwaną przez lichwiarskie stowarzyszenia zaliczkowe, jest nader doniosłem dla poprawy położenia ludności, przychylił się Wydział krajowy uchwałą z dnia 2. listopada 1897 LW. 61.289 do powyższej prośby i wyasygnował Wydziałowi powiatowemu w Śniatynie kwotę 900 zł. tytułem dalszego zasiłku na pokrycie kosztów założenia Kasy. Wobec tego oznajmił Wydział powiatowy, iż w dniu 4. stycznia 1898 r. zostanie powiatowa Kasa oszczędności w Śniatynie otwartą. Relacją z dnia 17. maja 1897 r. l. 1.069. przedłożył Wydział powiatowy w Brzeżanach uchwalony przez Radę powiatową statut powiatowej Kasy oszczędności, który Wydział krajowy uchwałą swą z dnia 25. maja 1897 r. LW. 31.855. wraz z uchwałą Rady powiatowej z dnia 27. lutego 1897, w sprawie gwarancyi powiatu za wkładki złożone w Kasie i ich oprocentowanie, zatwierdził i c. k. Namiestnictwu do dalszego urzędowania przesłał. Tak więc jest uzasadniona nadzieja, że niebawem instytucja Kasy oszczędności w Brzeżanach będzie mogła wejść w życie. Uchwałą z dnia 1. czerwca 1897 r. LW. 33.409. przyrzekł Wydział krajowy, czyniąc zadość prośbie Wydziału powiatowego w Brzeżanach z dnia 17. maja 1897 l. 1.069., udzielić mu zasiłku w kwocie 500 zł. na pokrycie kosztów założenia tej instytucji pod warunkiem, iż Wydział powiatowy przedłoży udokumentowany rachunek tych kosztów. Do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie przedłożył Wydział powiatowy tego rachunku, zasiłku więc nie wypłacono. Relacją z d. 19. stycznia 1897 roku l. 1.449. przedłożył Wydział powiatowy bohorodczański Wydziałowi krajowemu uchwalone w dniu 2. lipca 1896 statuta powiatowej Kasy oszczędności w Bohorodczanach, tudzież uchwały tamtejszej Reprezentacji powiatowej w sprawie poręki powiatu za tę instytucję, powierzone jej wkładki i ich oprocentowanie. Zatwierdzając te uchwały, uchwałą z dnia 27. stycznia 1897 LW. 5.504., przesłał Wydział krajowy statut tej instytucji c. k. Namiestnictwu do dalszego urzędowania a w odpowiedzi na prośbę Wydziału powiatowego o zasiłek na pokrycie kosztów założenia Kasy oznajmił, iż prośbę tę weźmie pod rozwagę, skoro tylko Wydział powiatowy przedłoży udokumentowany rachunek rzeczywiście na założenie Kasy podniesionych kosztów. Rachunku tego dotąd nie przedłożono. Wydział powiatowy staromiejski przedłożył sprawozdaniem z 3. listopada 1897 l. 1.669. uchwały tamtejszej Rady powiatowej z dnia 8. sierpnia i 30. października 1897 r. w sprawie statutu powiatowej Kasy oszczędności w Starem mieście i odpowiedniej poręki powiatu za tę instytucję. Wydział krajowy udzielił tym uchwałom swego zatwierdzenia uchwałą z dnia 23. listopada 1897 r. LW. 70.665. i przedłożył c. k. Namiestnictwu statut tej Kasy do zatwierdzenia. Towarzystwa zaliczkowe założone w r. 1896 w Nisku, Ulanowie i Rudniku, (pow. niskiego) i w Buczaczu (pow. buczackiego) rozwijają prawidłową działalność.

W zeszłorocznem sprawozdaniu nadmieniliśmy o szeregu instytucji kredytowych, które Reprezentacje powiatowe odnośnych powiatów postanowiły założyć z własnej inicjatywy bez wezwania do tego ze strony Wydziału krajowego. Tu stwierdzamy, że inicjatywa ta uwieńczona została pomyślnym rezultatem. Otwartą została mianowicie: powiatowa Kasa oszczędności w Gródku, której statut już w roku zeszłym zatwierdzony został. Również otwartą została z dniem 1. lipca b. r., jak o tem oznajmił Wydział powiatowy relacją z dnia 6. maja 1897 roku l. 763., powiatowa Kasa oszczędności w Nowym Targu i Wydział krajowy przyznał Wydziałowi powiatowemu na koszt jej założenia, czyniąc zadość prośbie Wydziału powiatowego, zasiłek w kwocie 500 zł. uchwałą z dnia 26. maja 1897 LW. 31.293. Uchwałą z d. 1. października 1897 r. LW. 59.370 poruczył Wydział krajowy nowej instytucji zastępstwo Banku krajowego na powiat nowotarski. Dalej otwartą została powiatowa Kasa oszczędności w Horodence, na podstawie statutu i uchwał gwarancyjnych, zatwierdzonych przez Wydział krajowy uchwałą z dnia 19. grudnia 1896 r. LW. 78.675., a jak o tem szczegółowo zdano sprawę

w przedłożeniu o Banku krajowym, powierzył Wydział krajowy tej instytucji zastępstwo Banku krajowego na powiat horodeński, pragnąc w ten sposób, rozszerzając jej zakres działania, ułatwić jej walkę z instytucjami, działającymi wśród ludności tego powiatu i wyzyskującymi niedoświadczenie włościan dla własnych zysków. Z kolei nadmienić trzeba, że także sprawa założenia powiatowej Kasy oszczędności w Lisku jest w toku i zbliża się do pomyślnego rozwiązania; a dalej, że miejskie Kasy oszczędności utworzone w r. 1896 w Sokalu i Dobromilu rozwijają prawidłową działalność.

W roku 1897 przyszło do skutku, z własnej inicjatywy Reprezentacji powiatowych, powstanie następujących powiatowych Kas oszczędności:

1. Relacją z dnia 23. września 1897 l. 2.635. (LW. 61.043.) zawiadomił Wydział powiatowy w Kolbuszowie, iż z dniem 1. października 1897 otwiera powiatową Kasę oszczędności w Kolbuszowie, na podstawie statutu zatwierdzonego przez c. k. Namiestnictwo, i że Kasa ta od wkładek w niej lokowanych płacić będzie 5%, pobierać zaś będzie od pożyczek hipotecznych 6%, od pożyczek zaś wekslowych 8% rocznie. Tak więc w powiecie tym, liczącym 62 gmin, w których wedle wykazu przedłożonego za rok 1896 było: 57 kas pożyczkowych gminnych (których stan kasy z końcem roku 1895 wynosił łączną sumę 117.042 zł. 66 ct.), gdzie nadto istnieją dwa Towarzystwa zaliczkowe do Związku stowarzyszeń należące, które w roku 1895 udzieliły pożyczek w łącznej sumie 194.074 zł., a liczyły wśród swych członków 862 włościan, powstała wreszcie zamierzona jeszcze przed 10 laty instytucja, która niewątpliwie wpłynie korzystnie na stosunki kredytu włościańskiego zwłaszcza hipotecznego i przyczyni się nie tylko do obudzenia ducha oszczędności wśród ludności, ale także do korzystniejszego niż to dotąd było możliwe zaspakajania jej potrzeb kredytowych.

2. Na posiedzeniach z d. 20. stycznia i 30. czerwca powzięła Rada powiatowa w Tarnobrzegu uchwały zmierzające do założenia powiatowej Kasy oszczędności w Tarnobrzegu. Mając sobie przedłożone te uchwały relacją Wydziału powiatowego z d. 9. lipca 1897 r. L. 946 zatwierdził Wydział krajowy te uchwały uchwałą z dnia 23. lipca 1897 r. L. W. 44556 i przedłożył Statut Kasy oszczędności c. k. Namiestnictwu do zatwierdzenia. Gdy statut ten jest zastosowany do wymogów Wydziału krajowego i uwzględnia wszelkie wymogi c. k. Rządu, przeto jest nadzieja, że niebawem powiatowa Kasa oszczędności będzie mogła stanąć w szeregach instytucji pracujących na polu kredytu włościańskiego w powiecie tarnobrzeskim.

3. Uchwałą z dnia 27. sierpnia 1897 r. L. W. 53088 zatwierdził Wydział krajowy, uchwały Reprezentacji powiatowej w Jaśle z d. 15. czerwca 1897 dotyczące utworzenia tamże powiatowej Kasy oszczędności a przedłożone relacją Wydziału powiatowego z dnia 21. sierpnia 1897 L. 1758 i statuta tej kasy przedłożył c. k. Namiestnictwu do zatwierdzenia. W niedalekiej zatem przyszłości będzie miała ludność powiatu jasielskiego, która dotąd potrzeby kredytowe mogła zaspokajać jedynie w dwu kredytowych instytucjach: w miejskiej Kasie oszczędności w Jaśle i w Jasielskiem Towarzystwie zaliczkowym, otwarte trzecie źródło kredytu.

4. Jeszcze relacją z dnia 14. listopada 1896 r. L. 1299 zapowiedział Wydział powiatowy w Białej, że zamierza przystąpić w najbliższej przyszłości do zorganizowania powiatowej Kasy oszczędności w Białej. Gdy sprawa ta od dłuższego czasu nie postąpiła naprzód a utworzenie powiatowej Kasy oszczędności w Białej byłoby zarówno ze względu na potrzeby ekonomiczne ludności, jak ze względu na społeczne i narodowe stosunki ludności tego powiatu nader pożądanem przeto odniósł się Wydział krajowy pismem z dnia 18. listopada 1897 r. L. W. 69570 do Wydziału powiatowego, z zapytaniem, w jakim stadium znajduje się obecnie ta sprawa. Do chwili wygotowania niniejszego sprawozdania nie otrzymaliśmy na pismo powyższe odpowiedzi.

Jako rezultat zatem działalności Reprezentacji powiatowych na polu organizacji kredytowych instytucji lokalnych w ciągu roku dobiegającego obecnie kresu, działalności tem cenniejszej, że nie narzuconej lecz natchnionej właściwem zrozumieniem potrzeb ludności mamy sześć nowych powiatowych Kas oszczędności już otwartych (w Zaleszczykach, Sniatynie, Gródku, Horodence, Nowym Targu, Kolbuszowie), a siedem powiatowych Kas takich, których utworzenie jest w toku, przyczem statuta 5 z nich są jż przedłożone c. k. Namiestnictwu i oczekują tylko zatwierdzenia (w Brzeżanach, Bohorodczanach, Starem mieście, Tarnobrzegu i Jaśle)

statuta zaś dwu kas (w Białej i Lisku) są dopiero wygotowywane i nie zostały jeszcze Reprezentacyom powiatowym do uchwały poddane.

Z kolei przystępujemy do zdania Wysokiemu Sejmowi sprawy z użycia dotacji uchwalonej na posiedzeniu z dnia 15. lutego b. r. w Rubryce XVII. poz. 387 budżetu wydatków funduszu krajowego w kwocie 5000 zł. na zasiłki na pokrycie kosztów zakładania i pierwszego urzędzenia powiatowych Kas oszczędności i Towarzystw zaliczkowych, tworzonych z inicjatywy Reprezentacji powiatowych. W sprawozdaniu tem, musi się Wydział krajowy ze względu na wniosek, jaki przedkłada w tym przedmiocie poniżej pod V. cofnąć aż do roku 1896, w którym po raz pierwszy dotacja ta w budżet krajowy wstawioną została, i rachunkiem swym objąć dotację w roku 1896 i 1897, zatem kwotę: 10.000 zł.

Z dotacji 5000 zł. przyznanej na rok 1896 przyznał Wydział krajowy, jak o tem zdał sprawę w zeszłorocznem sprawozdaniu o „organizacji kredytu włościańskiego“ (Al 48. Sprawozdań stenogr. z II. sesji VII. peryodu Sejmu kraj. str. 4—6) następujące zasiłki:

1. Powiatowej Kasie zaliczkowej i oszczędności w Nisku, uchwałą z dnia 6. października 1896 LW. 57916/96	500 zł.
2. Towarzystwu zaliczkowemu w Ulanowie, uchwałą z d. 7. sierpnia 1896 LW. 46622/96	300 „
3. Powiatowej Kasie oszczędności w Sniatynie, uchwałą z dnia 11. grudnia 1896 LW. 77865	500 „
4. Spółkowej Kasie Oszczędności i pożyczek w Dobry (pow. Li-manowa), uchwałą z d. 11. grudnia 1896 LW. 70673	100 „
Razem wedle zeszłorocznego sprawozdania	1.400 zł.

Nadto przyznał Wydział krajowy na prośbę Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych we Lwowie (LW. 78497/96) i na podstawie poparcia ze strony Wydziału powiatowego w Tarnopolu relacją z d. 25. stycznia 1897 r. L. 5655 tej prośby, Towarzystwu zaliczkowemu w Mikulińcach, uchwałą z d. 19. lutego 1897 r. LW. 7629 zasiłek na pokrycie kosztów założenia tego Towarzystwa w kwocie 500 zł.

Zasiłek ten wypłacony był z dotacji na r. 1896 przyznanej, suma zatem wydatków z tej dotacji wyniosła kwotę: 1.900 zł. czyli pozostało z dotacji roku 1896 3100 zł. jako zaoszczędzenie.

Uchwałą z d. 9. marca 1897 r. LW. 14574 postanowił Wydział krajowy zaoszczędzenie to przenieść na r. 1897 a w ten sposób uzyskał w Rubr. XVII. poz. 387 budżetu wydatków funduszu krajowego na r. 1897 kredyt do dyspozycji w sumie 8100 zł.

Z kredytu tego przyznał Wydział krajowy następujące zasiłki:

1. Na prośbę „Banku kredytowego w Busku“, Stowarzyszenia zarejestrowanego z ograniczoną poręką, którą to prośbę przedstawił Wydział powiatowy w Kamionce strumiłowej relacją z d. 20. lutego 1897 L. 29 przyrzekł Wydział krajowy uchwałą z d. 23. marca 1897 LW. 16764 Towarzystwu temu, zamierzającemu udzielać włościanom kredytu w warunkach dla nich dogodnych, zasiłek w kwocie najwyżej 300 zł., skoro przedłożone zostaną przez Wydział powiatowy stwierdzone rachunki rzeczywistych kosztów założenia Towarzystwa i dowody, że Towarzystwo poddało się kontroli „Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych“. Gdy warunkom tym stało się zadość w podaniu Banku kredytowego z dnia 21. kwietnia 1897, wypłacił Wydział krajowy powyższą kwotę 300 zł. na ręce Wydziału powiatowego w Kamionce strumiłowej reskrytem z d. 1. maja 1897 LW. 25756.

2. Uchwałą z d. 26. maja 1897 LW. 31293 przyznał Wydział krajowy Wydziałowi powiatowemu w Nowym Targu, jak to już powyżej w niniejszem sprawozdaniu zaznaczono, zasiłek na pokrycie kosztów założenia powiatowej Kasy oszczędności w Nowym Targu, w kwocie 500 zł.

3. Uchwałą z d. 14. sierpnia 1897 LW. 46588 przyznał Wydział krajowy Wydziałowi powiatowemu w Bochni, któremu poruczył zbadanie prośby Towarzystwa zaliczkowego w Wiśniczu nowym o zasiłek z funduszy krajowych i zdanie sprawy, o ile prośba ta zasługuje na uwzględnienie, zwrot kosztów zbadania ksiąg i stanu towarzystwa, które to koszta wynosiły 14 zł.

4. Uchwałą z d. 12. października 1897 r. LW. 55226 przyznał Wydział krajowy na prośbę „Spółkowej Kasy oszczędności i pożyczek“ w Gawłuszowicach, po-

partą przez Wydział powiatowy w Mielcu jego relacją z d. 2. września 1897 r. L. 2027, zasiłek na pokrycie kosztów założenia w kwocie 100 zł.

5. Uchwałą z d. 2. listopada 1897 r. LW. 61289, przyznał Wydział krajowy, jak to już powyżej zaznaczono, Wydziałowi powiatowemu w Śniatynie dodatkowy zasiłek na kosztą wprowadzenia w życie powiatowej Kasy oszczędności w kwocie 900 zł.

6. Uchwałą z d. 7. grudnia 1897 r. LW. 75042 przyznał Wydział krajowy Wydziałowi powiatowemu w Zaleszczykach na jego prośbę z d. 23. listopada 1897 r. L. 1291 przyrzeczony uchwałą z d. 28. listopada 1896 r. LW. 70201 zasiłek na pokrycie kosztów założenia powiatowej Kasy oszczędności w kwocie 500 zł.

Razem z kredytu na rok 1897 wynoszącego 8100 zł. wypłacił Wydział krajowy w ciągu tegoż roku zasiłki w łącznej sumie 2314 zł., pozostaje więc oszczędność w sumie 5786 zł.

W przeświadczeniu, że dalsza akcyja na polu organizacyi lokalnych instytucyi kredytowych, mogących służyć kredytowi włościańskiemu, w roku najbliższym niemniej pomyślnie jak dotąd rozwijać się będzie; uwzględniając dalej fakt, iż możliwość uzyskania zasiłku z funduszu krajowego na pokrycie pierwszych kosztów założenia takich instytucyi, jest nieraz bodźcem dla Reprezentacyi powiatowych i czynników miejscowych do zajęcia się goręcej tą sprawą; wreszcie licząc się z tą okolicznością, iż Wydział krajowy przyrzekł kilku Reprezentacyom w zasadzie — jak o tem powyżej wspomniano — zasiłki z tego funduszu, których dotąd nie mógł wypłacić, nie przedłożono mu bowiem dotąd dotyczących rachunków: Wydział krajowy ma zaszczyt przedstawić Wys. Sejmowi wniosek upoważnienia Wydziału krajowego do zużycia powyższej oszczędności w kwocie 5786 zł. w ciągu roku 1898, na cele wskazane w uchwale Wys. Sejmu z 28. stycznia 1896 r.

Przedstawiwszy powyżej działalność swą w sprawie popierania organizacyi lokalnych instytucyi kredytowych w kraju, działalność skierowaną w myśl zasadniczych uchwał Wys. Sejmu przedewszystkiem ku tworzeniu powiatowych Kas Oszczędności i towarzystw zaliczkowych, jako instytucyi, z których pierwsze w myśl intencji Wys. Sejmu głównie potrzeby długoterminowego kredytu hipotecznego włościan, drugie zaś potrzeby ich kredytu osobistego zaspakajają mają, zaznacza Wydział krajowy, że nie zapomina, iż najodpowiedniejszymi organami dla krótkoterminowego drobnego, kredytu włościańskiego, nie mogą być te instytucye, lecz jedynie instytucye ściśle lokalne, w każdej gminie lub parafii istniejące.

Organizacją takich instytucyi nie mógł się Wydział krajowy zająć wydatniej, z natury rzeczy bowiem musi ona być wynikiem działania czynników miejscowych, a Wydział krajowy może tylko od wypadku do wypadku wspierać to ich działanie. W akcyi swej nie zaniedbał Wydział krajowy tego obowiązku, jak tego dowodzi fakt, iż w roku zeszłym, — (jak to podniesiono w zeszłorocznem sprawozdaniu o niniejszym przedmiocie), — udzielił subwencji z funduszu krajowego: Spółkowej Kasie oszczędności i pożyczek w Dobrej a w roku bieżącym takiejże kasie w Gawłuszowicach, a niemniej fakt, iż wykonując naczelny nadzór nad majątkiem gmin i ich zakładów, szczególną zwraca uwagę na sprawę należytego fungowania pożyczkowych kas gminnych i przy każdej sposobności zaleca Wydziałom powiatowym czuwanie nad nimi i kontrolowanie ich działania.

Obie powyżej wymienione instytucye: Spółkowa Kasa oszczędności i pożyczek w Dobrej (pow. Limanowa) i Spółkowa Kasa oszczędności i pożyczek w Gawłuszowicach (pow. Mielec), są zorganizowane wedle systemu Raiffeisena i są związkami parafialnymi, dotąd nie licznymi w kraju naszym, bo zaledwie jest ich kilkanaście. Wys. Sejm uchwałami z przed lat kilku zalecał gorąco tworzenie takich związków, Wydział krajowy zachęcał za pośrednictwem Wydziałów powiatowych miejscowe czynniki do działania na polu ich organizacyi, dla braku jednak odpowiednich sił w gminach, jak donosiły Wydziały powiatowe, akcyja w tej sprawie nie wydała skutków. Obecnie wśród obrad konferencyi agrarnej podniesiono ponownie tę sprawę i większość mowców biorących udział w dyskusyi oświadczyła się za podjęciem organizacyi takich instytucyi lokalnych, jako najodpowiedniejszych źródeł kredytu osobistego dla włościan w parafii, podczas gdy w gminie źródłem takim mogłyby się stać pożyczkowe kasy gminne należycie kontrolowane, udzielające drobnych i krótkotrwałych pożyczek. Podniesiono też jako przyczynę objawu, iż instytucye te nie dość się jeszcze rozpowszechniły w kraju, niewłaściwe, dla stosunków naszych nieodpowiednie, oparcie tych instytucyi na nieograniczonej poręce

członków i skomplikowanej ich organizacji i rachunkowości. Wydział krajowy, nie mogąc jak zaznaczono — dawać inicjatywy do tworzenia takich instytucji, byłby jednak skłonny, uznając ich prawdziwą użyteczność, zająć się — jeśli to odpowiadało intencjom Wys. Sejmu — zbadaniem dokładnem urządzenia takich kas, wprowadzeniem do ich organizacji zmian odpowiadających stosunkom w naszym kraju panującym, rozpowszechnianiem, czy to za pośrednictwem krajowych wędrownych nauczycieli rolnictwa, czy przez publikacje odpowiednie, czy wreszcie za pośrednictwem Kółek rolniczych, wiadomości o takiej organizacji i jej użyteczności, by w ten sposób uzupełnić rozpoczętą już organizację instytucji lokalnych dla kredytu włościańskiego, rozpoczętą od góry, bo od Banku krajowego, jako centralnej dla tego kredytu instytucji, opartych oń i zeń czerpiących zasoby powiatowych i gminnych kas Oszczędności i Towarzystw zaliczkowych, i wciągnąć w nią u dołu cały szereg parafialnych Kas oszczędności i pożyczek.

III.

Jak wspomniano u wstępu niniejszego sprawozdania, polecił Sejm uchwałą z d. 13. lutego 1897 r. Wydziałowi krajowemu, „by sprawę połączenia kredytu hipotecznego z ubezpieczeniem na życie, w porozumieniu z Bankiem krajowym zbadał i przedstawił Sejmowi sprawozdanie swe oraz ewentualne wnioski na najbliższej sesji“.

W wykonaniu tego polecenia wezwał Wydział krajowy reskryptem z d. 12. marca 1897 r. LW. 12.935 Dyrekcyę Banku krajowego, by zajęła się bezzwłocznie zbadaniem powyższej sprawy i wyniki swych badań przedłożyła jak najrychlej Wydziałowi krajowemu. Wezwaniu temu uczyniła Dyrekcyja Banku krajowego za-
Al. 2. dość relacją z dnia 25. czerwca 1897 r. L 10.342, załączoną tu jako załącznik 2, w której oznajmiła, iż po zbadaniu sprawy Rada Nadzorcza Banku krajowego uchwałą z dnia 19 czerwca 1897 r. upoważniła Dyrekcyę Banku do podjęcia rokowań z Towarzystwem wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, celem ułożenia warunków, pod jakimi mogliby dłużnicy hipoteczni Banku krajowego być ubezpieczeni w tem Towarzystwie. W sprawie tej odniosła się Dyrekcyja Banku do Dyrekcyi Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń jeszcze w dniu 25. czerwca 1897 r., do chwili jednak wygotowania niniejszego sprawozdania nie zakomunikowała Dyrekcyja Banku Wydziałowi krajowemu ostatecznego wyniku rokowań.

Wydział krajowy świadomy doniosłości sprawy połączenia kredytu hipotecznego — dla włościan zwłaszcza — z ubezpieczeniem na życie, sprawy mogącej tak skutecznie oddziaływać na podniesienie siły ekonomicznej włościanstwa, wpłynąć dodatnio na sprawę dzielenia własności włościańskiej, umożliwiając włościaninowi przekazanie swej posiadłości nieobciążonej długiem hipotecznym spadkobierców, nie spuścił sprawy tej z oka i nieomieszka w właściwym czasie zdać Wys. Sejmowi sprawę o jej ostatecznem rozwiązaniu.

Opierając się na powyższem sprawozdaniu Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje powyższe sprawozdanie Wydziału krajowego do wiadomości.

II. Sejm uchwała co następuje:

U c h w a ł a.

Kraj gwarantuje dopełnienie zobowiązań, wypływających z wydania obligacji komunalnych pierwszej i następnych emisji, aż do dalszej wysokości dziesięciu milionów zł. a. w. imiennej wartości, czyli razem z dotychczas przyjętą gwarancją, do wysokości piętnastu milionów zł. a. w. imiennej wartości w ten sposób, iż regularną opłatę procentów i spłatę kapitału posiadaczom obligacji komunalnych poręcza w pierwszym rzędzie specjalny fundusz rezerwowy utworzony dla obligacji komunalnych, następnie Bank krajowy całym swoim majątkiem a dopiero, o ileby wyżej wymienione fundusze nie pokrywały zobowiązań, wynikłych z wydania obligacji komunalnych, wchodzi w zastosowanie gwarancya kraju.

III. Sejm uchyla postanowienia: 1. §. 3 lit. B. statutu Banku krajowego w osnowie obecnie obowiązującej i uchwała w miejsce rzeczzonego ustępu następujące brzmienie:

§. 3. B) Oddział komunalny obejmuje udzielanie pożyczek, spłacalnych ratami, gminom i powiatom tudzież Towarzystwom zaliczkowym, utworzonym na podstawie ustawy z dnia 9. kwietnia 1873 r. Nr. 70. Dz. pr. p. i Kasom oszczędności powiatowym lub gminnym, wszystkim tym instytucjom za poręką gmin względnie powiatów udzieloną z zachowaniem przepisów obowiązujących ustaw. Pożyczki te udzielane będą w obligacjach komunalnych, wydawanych do wysokości udzielanych pożyczek. Wszystkie obligacje komunalne wszelkich emisji, będące równocześnie w obiegu, nie mogą łącznie przekraczać kwoty piętnastu milionów zł. w. a. imiennej wartości.

Do emisji obligacji komunalnych ponad ogólną sumę piętnastu milionów zł. w. a. imiennej wartości potrzebnem jest zezwolenie c. k. Rządu.

Kraj gwarantuje dopełnienie zobowiązań, wpływających z wydania obligacji komunalnych pierwszej i następnej emisji, aż do łącznej wysokości piętnastu milionów zł. w. a. imiennej wartości, w ten sposób, iż regularną opłatę procentów i spłatę kapitału posiadaczom obligacji komunalnych poręcza w pierwszym rzędzie specjalny fundusz, utworzony dla obligacji komunalnych, następnie Bank krajowy całym swoim majątkiem, a dopiero o ileby wyżej wymienione fundusze nie pokrywały zobowiązań, wynikłych z wydania obligacji komunalnych, wchodzi w zastosowanie gwarancja kraju.

2. Sejm uchyla postanowienia §. 36. statutu Banku krajowego w dotychczasowej osnowie i uchwała ten §. 36. w następującym brzmieniu:

„§. 36. Bank udzielać będzie pożyczki w obligacjach komunalnych:

1. Gminom i powiatom:

a) na spłatę lub ułatwienie spłaty wysoko oprocentowanych długów powiatów, gmin i członków gminy;

b) na inwestycje i przedsiębiorstwa produkcyjne oraz na zakładanie lub zasilanie powiatowych lub gminnych zakładów pożyczkowych;

c) na cele użyteczności publicznej, nie wchodzące w zakres bieżącej gospodarki gminnej.

2. Towarzystwom zaliczkowym:

utworzonym na podstawie ustawy z 9. kwietnia 1873 Nr. 70. Dz. pr. p. i kasom oszczędności powiatowym lub gminnym, wszystkim tym instytucjom za poręką gmin względnie powiatów udzieloną z zachowaniem przepisów obowiązujących ustaw, celem dostarczenia obrotowego funduszu, szczególnie dla udzielania pożyczek na realności włościańskie, pod warunkami odpowiadającymi potrzebom kredytu włościańskiego, z uwzględnieniem jednak specjalnie dla tych instytucji wydanych i obowiązujących postanowień prawnych.

Przyznanie pożyczki w obligacjach komunalnych nastąpić może tylko za uchwałą Rady nadzorczej Banku krajowego, powziętą na wniosek Dyrekcyi, a zatwierdzoną przez Wydział krajowy.

Udzielanie pożyczek komunalnych lub przyjmowanie poręki gmin wiejskich lub miejskich, nieposiadających osobnych statutów, zależne jest od uchwały Rady powiatowej, uznającej istotną potrzebę zaciągnięcia pożyczki na jeden z celów, powyżej wymienionych, lub potrzebę poręczenia za taką pożyczkę.

O każdej pożyczce komunalnej, kwotę 100.000 zł. w. a. przenoszącej, tudzież o każdej pożyczce komunalnej, udzielonej gminie lub powiatowi, przedtem już jakąś zaliczką lub pożyczką obciążonym, Wydział krajowy składać będzie Sejmowi szczegółowe sprawozdanie na najbliższej sesji sejmowej“.

3. Sejm uchyla postanowienia §. 43. statutu Banku krajowego w osnowie obecnie obowiązującej i uchwała §. 43. tego statutu w brzmieniu następującem:

„§. 43. Bank krajowy wydawać może obligacje komunalne na podstawie pożyczek komunalnych udzielonych: powiatom lub gminom, dalej Towarzystwom zaliczkowym, utworzonym na podstawie ustawy z 9. kwietnia 1873 r. Dz. pr. p. Nr. 70., wreszcie powiatowym lub gminnym Kasom oszczędności, wszystkim tym instytucjom za poręką gmin lub powiatów, przyjętą z zachowaniem przepisów obowiązujących ustaw, a to do wysokości tych pożyczek“.

4. Sejm uchyla postanowienie §. 44. statutu Banku krajowego w dotychczasowej osnowie a uchwała go w następującem brzmieniu :

„§. 44. Ogólna suma wydawanych obligacyj komunalnych w żadnym razie przekraczać nie może ogólnej sumy równoczesnych wierzytelności Banku krajowego w kapitale z tytułu pożyczek komunalnych udzielonych po myśli §. 37. Do tej sumy wierzytelności nie mogą być wliczane wierzytelności w kapitale, powstałe z zalegania rat amortyzacyjnych.

W razie spłaty pożyczek komunalnych w gotówce przed upływem ustanowionego terminu, winien Bank wycofać z obiegu odpowiadającą spłaconemu kapitałowi ilość obligacyj komunalnych“.

5. Sejm uchyla postanowienie §. 46. statutu Banku krajowego w dotychczasowej osnowie i uchwała ten §. 46. w następującem brzmieniu :

„§. 46. Za opłatę procentów i spłatę kapitału obligacyj komunalnych ręczy Bank krajowy przede wszystkim pożyczkami komunalnymi, udzielonemi po myśli §. 36., dalej specjalnym funduszem rezerwowym i aktywami swojemi, a w dalszym rzędzie wchodzi w zastosowanie gwarancya w myśl §. 3. B. niniejszego statutu“.

6. Sejm uchyla postanowienia §. 109. ust. B. statutu Banku krajowego w osnowie obecnie obowiązującej i uchwała następujące postanowienia jako §. 109. lit. B. :

§. 109. B) W dziale komunalnym :

2. przyznawanie na wniosek Dyrekcji pożyczek komunalnych (§. 36.) i potwierdzanie na obligacjach komunalnych, że zostały wydane na podstawie pożyczki, udzielonej gminie, powiatowi, względnie Towarzystwu zaliczkowemu, Kasie oszczędności powiatowej lub gminnej, za poręczeniem gminy lub powiatu udzielonem z zachowaniem przepisów obowiązujących ustaw (§. 47. lit. g).

IV. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby dla obligacji komunalnych Banku krajowego emisji III. i następnych wyjednał w drodze ustawy prawo używania ich na lokację kapitałów, należących do fundacji i zakładów, pod kontrolą publiczną zostających, nie mniej też funduszy publicznych i depozytowych, oraz prawo używania tychże obligacji na kaucye służbowe i kontraktowe i wojskowe kaucye małżeńskie.

V. Sejm upoważnia Wydział krajowy do użycia oszczędności w Rubr. XVII. poz. 387. wydatków budżetu krajowego na r. 1897 w ciągu roku 1898 na zasiłki na pokrycie kosztów założenia i wprowadzenia w życie powiatowych i gminnych Kas oszczędności, tudzież Towarzystw zaliczkowych powstałych z inicjatywy Reprezentacji powiatowych.

We Lwowie, dnia 7. grudnia 1897.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy

S. Badeni w. r.

Sprawozdawca :

Edward Jędrzejowicz w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Odpis

reskryptu ministryalnego c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych
z 25. czerwca 1897. l. 12065.

In Erledigung des Berichtes vom 14 April l. J. Zl. 3516/pr. wird die k. k. Statthalterei auf Grund des mit den k. k. Ministerien des Ackerbaues, der Finanzen, des Handels und der Justiz gepflogenen Einvernehmens eingeladen, den galizischen Landesausschuss betreffs der Stellungnahme der Regierung zu dem vom galizischen Landtage in der Sitzung vom 13. Februar 1897 in Angelegenheit der Erweiterung des Communalcreditgeschäftes der galizischen Landesbank gefassten Beschlüssen in nachstehenden Sinne zu verständigen:

Die Erweiterung des Geschäftsumfanges der Communalabtheilung der galiz. Landesbank soll im Sinne der vom Landtage beschlossenen Aenderungen der §§. 3: B. 36 und 109: B. der Landesbankstatuten in der Weise erfolgen, dass die Ertheilung von ratenweise rückzalbaren Darlehen in Communalobligationen künftig nicht nur an Gemeinden und Bezirke, sondern auch an die auf Grund des Gesetzes vom 9. April 1873., R. G. Bl. Nr. 70. gebildeten Vorschussgenossenschaften und an Bezirks- und Gemeindesparkassen gegen Uebernahme der Haftung durch die Gemeinden, bezw. Bezirke und zw. behufs Beschaffung des Umlauf-Capitales speziall zur Gewährung von Darlehen auf bäuerliche Realitäten unter der den Bedürfnissen des Bauernkredites entsprechenden Bedingungen in Aussicht genommen wird.

Insoweit diese beschlossenen Statuten-Aenderungen die Ausdehnung des Communalcredits der Bank auf in Communal Obligationen zu ertheilende Darlehen an „Genossenschaften“ gegen Haftung der Gemeinde, respective des Bezirkes zum Gegenstande haben, wird vom Standpunkte der Staatsverwaltung gegen die Genehmigung dieser Statuten-Aenderung unter der Voraussetzung der erforderlichen sinngemässen Modification der §§. 37, 37: A. und 37: C. der Bankstatuten im Principe kein Anstand obwalten.

Auch wird infolge der Eliminirung der Bezeichnung des Einleitungsabsatzes des §. 36 mit „A“ die Bezeichnung der nachfolgenden Absätze B, und C. zu rectificieren sein.

Betreffs der Formulierung der bezüglichen Statuten-Aenderung wird es sich jedoch empfehlen, durch eine, präzisere Fassung des Absatzes B. des geänderten §. 36. klarzustellen, ob seitens der Gemeinde, beziehungsweise des Bezirkes für das der Genossenschaft gewährte Darlehen die Haftung in der rechtlichen Form der Bürgschaft oder der Solidarhaftung übernommen werden soll.

Ferner ist in der bezüglichen Statutenbestimmung hervorzuheben, dass die Uebernahme dieser Haftung seitens der Gemeinde, beziehungsweise des Bezirkes unter Beobachtung der bezüglichen gesetzlichen Vorschriften zu erfolgen hat.

Insoferne dagegen die projectirten Statuten-Aenderungen die Gewährung von Bankdarlehen der bezeichneten Art an Gemeinde und Bezirkssparkassen zum Zwecke der Beschaffung des Capitals für Darlehen auf bäuerliche Realitäten unter den den Bedürfnissen des Bauernkredites entsprechenden Bedingungen zum Gegenstande haben kann vom Standpunkte der regulativmässigen Aufsicht der Staatsverwaltung über Sparkassen ungeachtet der vollen Würdigung der humanitären Tendenz der geplan-

ten Action von gewichtigen prinzipiellen Bedenken gegen eine derartige Erweiterung des Comunal-Credites der Bank nicht abgesehen werden.

Nach der den Gemeinde und Bezirkssparcassen durch das Sparkassa-Regulativ vom 2. September 1844 (§ 1.) gegebenen Organisation haben dieselben nämlich keineswegs den Zweck und die Aufgabe von bankmässigen Creditinstituten, sondern vielmehr ausschliesslich die Bestimmung, behufs Belebung des Geistes der Sparsamkeit den minder bemittelten Volksklassen die Gelegenheit zur sicheren Aufbewahrung und Vermehrung ihrer, bei der Sparkassa gemachten Einlagen durch entsprechende Verzinsung derselben zu geben.

Es entspricht daher nicht der regulativmässigen Bestimmung der Sparkassen wenn seitens derselben Darlehen zum Zwecke der Weiterbegebung der hiedurch beschafften Geldmittel im Wege der Creditgewährung aufgenommen werden, da nicht die Beschaffung von Geldmitteln behufs Befriedigung des Creditbedürfnisses, sondern lediglich die Entgegennahme von Spareinlagen behufs ihrer sicheren Fructifizierung, Zweck und Aufgabe einer Sparkassa ist und daher in der Gewährung von Crediten seitens einer Sparkassa nicht weiter gegangen werden kann als derselben hiezu durch die entgegengenommenen Spareinlagen die Mittel geboten sind.

Demgemäss werden auch im Sparkassa-Regulativ die zulässigen Anlagearten der bei Sparkassen eingelegten Gelder keineswegs vom Standpuncte der Geschäftsbedürfnisse eines Creditinstitutes, sondern lediglich vom Standpuncte der Sicherheit der Anlage festgesetzt, und können daher von vorneherein für die Modalitäten dieser Anlage nicht, wie dies im geänderten §. 36. B: des Bankstatutes in Aussicht genommen wird, „die den Bedürfnissen des Bauerncredits entsprechenden Bedingungen“ als massgebend erachtet werden.

Es würden überdies auch die regulativmässig ausschliesslich vom Standpuncte der Sicherheit der Anlage in den Statuten der bestehenden Sparkassen festgesetzten, bezw. in den Statuten der neu zu errichtenden Sparkassen festzusetzenden Modalitäten für Gewährung von Hypotekardarlehen häufig den Bedürfnissen des Bauerncredits nicht entsprechend erscheinen, gleichwohl könnte aber eine Aenderung dieser Modalitäten lediglich zum Zwecke der Anpassung an die Bedürfnisse des Bauerncredits mit Rücksicht auf die regulativmässige Bestimmung der Sparkassen nicht zugestanden werden.

Es ergibt sich also ein prinzipieller Widerspruch zwischen der regulativmässigen Organisation der Sparkassen einnerseit und derselben im Sinne der beabsichtigten Statutenaenderung zu übertragenden Aufgabe anderseits.

Da nachdem Vorstehenden die Regierung mit Rücksicht auf die vorangeführten prinzipiellen Bedenken nicht in der Lage ist, die Genehmigung der projectirten Statutenaenderungen, insoweit dieselben die Erweiterung des Communalcreditgeschäftes der Landesbank auf Gewährung von Darlehen an Sparkassen unter den bezeichneten Modalitäten zum Gegenstande haben, in Aussicht zu stellen, mit diesen Beschlüssen des Landtages jedoch die weiteren vom Landtage gefassten Beschlüsse, betreffend die Erweiterung der Landesgarantie für die Verzinsung und Rückzahlung der auszugebenden Communalobligationen bis zum Betrage von 15 Millionen Gulden, und betreffend die Resolution in Angelegenheit der Erwirkung des Zugeständnisses der Verwendbarkeit der Communalobligationen der dritten und folgenden Emissionen zur Anlage von Capitalien der unter öffentlicher Aufsicht stehenden Stiftungen und Anstalten, von öffentlichen und Despositenfonden, sowie als Dienst- Vertrags- und Militär Heirats-Cautionen im untrennbaren Zusammenhange stehen, und insbesondere hinsichtlich des betreffs der Erweiterung der Landesgarantie gefassten Beschlusses sich die Eventualität einer etwaigen Modification desselben ergibt, muss sich die Regierung die Stellungnahme zu den letzterwähnten Landtagsbeschlüssen bis zu dem Zeitpunkte einer ewentuellen neuerlichen Beschlussfassung des Landtages vorbehalten.

Hierbei wird über Ersuchen des k. k. Justiceministeriums schon gegenwärtig bemerkt, dass die Zuerkennung der Qualifikation der neu auszugebenden Communalobligationen zu Pupilaranlagen seitens dieses Ministeriums wenigstens derzeit nicht in Aussicht gestellt werden kann, da der Umstand, dass die bisher emittierten Communalobligationen die Eignung zur Anlage von Pupilargeldern nicht besitzen, eine günstigere Behandlung der späteren Emissionen von Papieren derselben Kategorie unbedingt ausschliesst und ferner die präcere primäre Fundierung der neuen auszugebenden Communalobligationen nicht die Garantien zu schaffen vermag, an deren Vorhandensein usuell die Pupilarqualifikation geknüpft wird.

Bei Verständigung des galizischen Landesausschusses von den vorstehenden Ausführungen wolle zugleich derselbe eingeladen werden, bebufs eventueller mündlicher Verhandlung über jene Punkte welche nach den vorstehenden Ausführungen vor endgiltigen Stellungnahme der Regierung zu den Landtagsbeschlüssen noch der Klärstellung bedürfen, Delegierte anher zu entsenden.

Bei diesem Anlasse wird die k. k. Statthalterei ersucht, je 3, eine einheitliche Texteszusammenstellung enthaltende Exemplare der geltenden Statuten der galizischen Landesbank in polnischer und deutscher Sprache vorzulegen.

Alegat II. do sprawozdania L.W. 77519/97.

Sprawozdanie

Dyrekcji Banku krajowego z dnia 25. czerwca 1897

do l. 10342/97 do Wydziału krajowego.

W odpowiedzi na cenny reskrypt z dnia 12. marca 1897 l. 12935, mamy zaszczyt przedłożyć w sprawie połączenia kredytu hipotecznego z ubezpieczeniem na życie następujące

S p r a w o z d a n i e.

Myśl połączenia kredytu hipotecznego z ubezpieczeniem na życie podnoszona niejednokrotnie przez ekonomistów niemieckich jako środek przeciw ciągłemu wzrostowi obdłużania hipotecznego ziemi, praktycznie wprowadzona została w życie w r. 1896 w Bawaryi przez bawarski bank hipoteczny i wekslowy w Monachium.

Bank ten, jedna z najstarszych i najpotężniejszych instytucji finansowych Niemiec, wykazujący z końcem roku 1896 stan pożyczek hipotecznych na kwotę 667,000.000 marek, obejmuje oprócz interesu hipotecznego i bankowego nadto jeszcze i rozwinięty dział ubezpieczenia życiowego.

Pożyczek hipotecznych połączonych z ubezpieczeniem na życie udziela rzeczony bank z funduszy rezerwowych działu życiowego i to zarówno na własność ziemską, jak i na realności miejskie.

Kredyt ten zorganizowany jest w ten sposób, że biorący pożyczkę hipoteczną, po uzyskaniu promesy ubezpiecza zarazem swe życie na kwotę pożyczki hipotecznej, składając polisę asekuracyjną jako dalszą gwarancję pożyczki oprócz prawa zastawu na realności, przedmiot hipoteki stanowiącej.

Od zaciągniętej pożyczki opłaca dłużnik przez oznaczony z góry szereg lat tylko procent i premię asekuracyjną, bez spłacenia kwot amortyzacyjnych, gdyż premia zastępuje niejako kwotę amortyzacyjną, płaconą przy zwykłych pożyczkach hipotecznych, albowiem z chwilą ubezpieczenia się, nawet w razie natychmiastowej śmierci dłużnika, zaciągnięta pożyczka umorzona zostaje całkowicie, w razie zaś dłuższego życia, zaciągnięty dług najpóźniej w oznaczonym terminie pokrytym zostanie.

Wedle zestawień w prospektach rzeczonego Banku opłaca 30-letnia osoba, otrzymująca hipoteczną pożyczkę w kwocie 1000 marek aż do skończenia 65 roku życia tytułem 4⁰/₁₀₀ od kapitału:

rocznie	40 marek — fen.
tytułem premii asekuracyjnej rocznie	23 „ 81 „
razem rocznie	63 marek 81 fen.

uzyskując w zamian zapewnienie, że przy opłacie tej kwoty, wynoszącej niecałe 6¹/₂⁰/₁₀₀, dług ten w 65 roku życia, lub w wypadku wcześniejszej śmierci zaraz umorzony zostanie.

Dla 40-letniej osoby wynosi roczne opłata 7⁴⁸⁴/₁₀₀₀⁰/₁₀₀.

Druga forma hipotecznych ubezpieczeń w rzeczonym banku zawiera nadto równoczesną amortyzację pożyczki przez opłaty na kapitał i procent w połączeniu

z ubezpieczeniem kapitału przez opłatę premii asekuracyjnej, która maleje w miarę jak się pożyczka umarza a przy której to kombinacji również w razie choćby natychmiastowej śmierci dłużnika, pożyczka w całości umorzona zostaje. Przy tym systemie pożyczek wynosi premia asekuracyjna dla 30-letniej osoby zaciągającej pożyczkę hipoteczną w kwocie 1000 marek w 1-szym roku 16 marek 70 fen. zmniejszając się w miarę umarzania pożyczki do 71 roku życia dłużnika.

Wedle obliczeń Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, sporządzonych z uwzględnieniem planów amortyzacyjnych Banku krajowego, opłacać by musiała 30-letnia osoba pożyczając 1000 zł. w Banku krajowym z równoczesnym ubezpieczeniem życiowym, przy $4\frac{1}{4}\%$ oprocentowaniu kapitału na procent, amortyzację i ubezpieczenie kaźdoczesnej reszty dłużnego kapitału przez 36 lat, względnie w razie wcześniejszej śmierci do końca życia, rocznie w równie wysokich ratach po 69 zł. 70 ct., — 40-letnia osoba 73 zł. 10 ct. zaś przy $4\frac{3}{4}\%$ oprocentowaniu 30-letnia osoba przez 36 lat względnie do śmierci 74 zł. 70 ct. — 40-letnia osoba 78 zł. 10 ct.

Uwzględniając okoliczność, że zasadniczo, by nie przenosić ciężarów hipotecznych na następne pokolenia, kredyt hipoteczny przez Bank krajowy na włościańskie realności udzielany, jest krótkoterminowym, bo przeważnie na $14\frac{1}{2}$ i $17\frac{1}{2}$ lat z ratami amortyzacyjnymi wynoszącymi $9\frac{1}{2}$ i $8\frac{1}{2}$ od pożyczonego kapitału, widzimy z powyższego zestawienia, że w razie przedłużenia okresu amortyzacyjnego dla włościańskich pożyczek na 36 lat, połączenie kredytu hipotecznego z ubezpieczeniem na życie nie obciąży budżetu wydatków włościanina, dając mu nadto wszystkie korzyści tak pożądanego dla włościan ubezpieczenia na życie.

Organizacja bowiem kredytu hipotecznego w ten sposób, by z chwilą śmierci dłużnika, ciężące na jego własności długi umorzone zostały, wskazana jest szczególnie przy mniejszych gospodarstwach włościańskich, dających najczęściej dochód tylko w miarę włożenia w nie osobistej pracy właściciela, z którego też więc ze śmiercią i podstawy kredytu zachwiane zostają.

Połączenie kredytu hipotecznego z ubezpieczeniem życiowym wzmacnia nadto nie tylko osobisty kredyt rolnika, lecz przy ogólniejszem rozpowszechnieniu forma ta kredytu przyczyniłaby się mogła w skuteczny sposób do zapobieżenia faktycznego ciągłego wzrostu obdłużania ziemi i do ułatwienia zachowania spadków w rodzinie spadkodawcy, po którego śmierci rodzina wolny od długów spadek by odziedziczyła.

Wobec wysokości premii asekuracyjnych zwłaszcza u ludzi w starszym wieku, forma ta kredytu zasadniczo kwalifikuje się szczególnie dla instytucji będących w możności udzielania pożyczek bez żądania spłacania amortyzacyjnych kwot długu, a więc pożyczek w gotówce, nie amortyzacyjnych.

Dla instytucji jak Bank krajowy, nie liczących do działu swych agend ubezpieczenia życiowego już z natury rzeczy ograniczyć się musi zadanie przy podobnych pożyczkach li na pośredniczeniu między zabezpieczonymi a Towarzystwem ubezpieczającym, tak jak to się dzieje obecnie z premiami na ubezpieczenie od ognia.

Połączenie kredytu hipotecznego z ubezpieczeniem życiowym polegać więc może li na tem, że przy pożyczce amortyzacyjnej rozłożonej na dłuższy szereg lat niżeli dotychczas, opłacana będzie nadto przez dłużnika pewna kwota jako premia asekuracyjna, dająca dłużnikowi zabezpieczenie, że przez opłacanie teje w razie choćby natychmiastowej śmierci pożyczka w całości umorzona zostanie.

W uwzględnieniu wyżej przytoczonych okoliczności uchwaliła Rada Nadzorcza Banku krajowego na posiedzeniu odbytem we Lwowie dnia 19. czerwca 1897 upoważnić Dyrekcyę Banku krajowego do podjęcia rokowań z Towarzystwem wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie celem umożliwienia wprowadzenia w życie nowego działu pożyczek hipotecznych połączonych z ubezpieczeniem życiowym.

W wykonaniu tej uchwały udajemy się równocześnie do Dyrekcyi Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie z prośbą o oznajmienie nam szczegółowych warunków, pod jakimi to Towarzystwo byłoby skłonnem dokonywać ubezpieczenia życiowego dłużników hipotecznych Banku krajowego.

Po otrzymaniu odpowiedzi nie omieszkamy donieść Wysokiemu Wydziałowi krajowemu o dalszym toku tej sprawy.